

МАРТИНЮК ІВАН ВІКТОРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції*

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ЮРИСДИКЦІЙНИХ ТА НЕЮРИСДИКЦІЙНИХ СПОСОБАХ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Сьогодні, з розвитком інформаційних технологій, в умовах пандемії та в умовах воєнного стану, актуальним є питання використання технологій при різних способах захисту прав, у тому числі у сфері інтелектуальної власності.

Конфліктом у сфері інтелектуальної власності вважається стан суспільних відносин, сторони яких перебувають в умовах протидії через порушення, потенційну можливість порушення прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності, мають неузгодженість поглядів, інтересів, переконань щодо процесу створення результатів інтелектуальної творчої діяльності або використання, охорони об'єктів права інтелектуальної власності та обсягу прав, які щодо них виникають [1, с. 11]. Об'єктом конфлікту у сфері права інтелектуальної власності може бути об'єкт авторського права (конфлікт щодо літературного твору), об'єкт суміжних прав (наприклад, конфлікт щодо фонограми), об'єкт патентних прав (наприклад, конфлікт щодо винаходу), об'єкт засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, їх товарів та послуг (наприклад, конфлікт щодо торговельної марки), нетрадиційний об'єкт права інтелектуальної власності (наприклад, конфлікт щодо комерційної таємниці) та інші.

Важливість вчасного реагування на такі конфлікти не викликає сумнівів, адже конфлікти у сфері права інтелектуальної власності несуть значні збитки бюджету державі та правовласникам. Крім того, необхідність оперативного врегулювання конфліктів викликана тим, що за лічені хвилини об'єкти права інтелектуальної власності (наприклад, музика, літературний твір та інші) можуть бути незаконно передані від одного власника до іншого, з однієї країни в іншу.

Звернення до державних органів або до суду, як юрисдикційної форми захисту прав інтелектуальної власності, відбувається за певною процедурою. Тому, такі способи захисту прав не є гнучкими та використання інформаційних технологій при вирішенні спорів в суді чи органами державної влади не має вносити зміни в закріплену законодавством процедуру. На сьогоднішній день інформаційні технології використовуються при автоматичному розподілі судових справ, при дистанційному розгляді справ та при отриманні, обробці та аналізі інформації необхідної для розгляду справи.

Незважаючи на використання інформаційних технологій при юрисдикційному захисті прав інтелектуальної власності, дані способи

не можуть в повній мірі забезпечити ефективний захист прав інтелектуальної власності.

Тому, доречним є звернення до так званого «Альтернативного вирішення спору (конфлікту) (ABC)».

Серед переваг ABC як методу захисту прав інтелектуальної власності виділяють: можливість заощадити час і кошти, що дасть змогу перешкодити та запобігти подальшому порушень прав інтелектуальної власності; повернення сторонам контролю над конфліктною ситуацією, задля задоволення потреб кожної із сторін; уникнення судового розгляду, яке зруйнує відносини між сторонами; неформальність, що допоможе сторонам в простій атмосфері займатися пошуком рішення, яке задовольнить сторони; гнучкість (сторони не будуть поставлені в певні рамки процесуальних норм, а зможуть створювати форму ведення переговорів в тому руслі, яке їм обом буде необхідне); додаткову можливість для сторін вирішити конфлікт в рамках правосуддя, в тому числі без необхідності примусового виконання рішення про врегулювання конфлікту.

Говорячи про способи ABC, необхідно зазначити, що сьогодні, розвиток технологій дає можливість перенести процедуру врегулювання конфлікту в цифрове середовище. Такий новітній спосіб ABC називають «врегулювання спору онлайн» (ODR – online dispute resolution). Це спосіб вирішення спору або врегулювання конфлікту, при якому застосовуються інформаційні технології з метою налагодження комунікацій між сторонами. Міжнародні експерти виділяють три варіанти вирішення спорів онлайн: проведення переговорів між сторонами, медіація і арбітраж.

ODR передбачає використання необхідної платформи, яка повинна підтримувати такі функції:

- 1) можливість заповнення бланка скарги і подання скарги в електронній формі;
- 2) інформування іншу сторону про скаргу;
- 3) визначення компетентної особи для надання послуг ODR;
- 4) можливість управління справами в режимі онлайн і можливість проведення процедури врегулювання конфлікту в режимі онлайн через платформу ODR;
- 5) можливість перекладу інформації, яка необхідна сторонам для врегулювання конфлікту, через платформу ODR;
- 6) забезпечення системи зворотного зв'язку, яка дозволить сторонам висловити свою думку про функціонування платформи ODR, і ін. [2, с. 77].

В Україні, на сьогоднішній день, ще не створені відповідні платформи для надання послуг ODR, але українські медіатори мають змогу використовувати міжнародні платформи створені з метою врегулювання конфліктів між сторонами.

Одним із найбільш вживаних способів ABC з використанням інформаційних технологій є онлайн – медіація. Поняття «онлайн медіація» передбачає переговорний процес за участю сторін та медіатора,

що проходить в реальному часі з використанням Інтернет платформи (програми) комунікації, спрямований на врегулювання конфлікту.

Використання Інтернет-технологій розширює можливості медiatorів в спрах між особами і організаціями, які віддалені один від одного або в силу інших причин не можуть брати безпосередню участь в процедурах медіації, а також в ситуаціях, де значущість конфлікту менша за вартість особистої присутності медіатора або сторін в конкретному місці для проведення медіації [3, с. 238].

Найбільш часті конфлікти, які вирішуються за допомогою онлайн – медіації є конфлікти щодо розподілення та захисту прав на доменне ім'я. Врегулювання конфлікту за допомогою Інтернет технологій мають наступні переваги: економія часу, економія фінансових ресурсів, зручність організації процесу примирення, відсутність необхідності особистої зустрічі офлайн, можливість блокування небажаної інформації (нецензурних висловів), зручність обміну необхідними документами.

Одним із перших постачальників програм для проведення процедури онлайн-медіації була американська компанія SquareTrade, яка в 2000 році випустила на ринок свій перший онлайн сервіс для врегулювання конфліктів між учасниками ринку електронної комерції [4]. Першим клієнтом цієї компанії став відомий Інтернет аукціон eBay, згодом SquareTrade уклала контракти на надання послуг онлайн-врегулювання конфліктів з іншими учасниками ринку електронної комерції – Amazon.com, Cutchfield, eCost, Buy.com, Woot, Vanns, Abt і іншим.

Сервіси SquareTrade призначались для врегулювання конфліктів між продавцями і покупцями eBay. SquareTrade пропонують два способи врегулювання конфліктів: допомога в переговорах і медіація [5].

Отже, особам, які прагнуть врегулювати конфлікт за допомогою онлайн-медіації, необхідно звернутись до центру медіації задля обрання медіатора. Таке звернення може бути подане на офіційних сайтах центрів у вигляді електронної форми заяви. Після обрання медіатора, сторони укладають угоду про проведення медіації та скріплюють її своїми електронними підписами. Далі, за допомогою вказаної в угоді комунікаційної платформи (Zoom, Viber, Telegram, та інші), здійснюють необхідні перемовини щодо пошуку компромісу та залагодження конфлікту. Роль медіатора така ж як, і при реальній медіації. Сьогодні, послуги з онлайн – медіації є актуальними та безпечними, тому спільнота медіаторів України активно проводить обговорення зручних механізмів проведення медіації онлайн та на практиці запроваджують даний спосіб врегулювання конфлікту.

Отже, як висновок можемо сказати, що використання інформаційних технологій для захисту прав інтелектуальної власності може спростити та пришвидшити розгляд справи, а також спросити процес налагодження комунікації між конфліктуючими сторонами. Крім того, використання інформаційних технологій дає змогу сторонам заощадити фінансові та емоційні ресурси.

Список використаних джерел:

1. Галупова Л. І. Альтернативні способи врегулювання конфліктів у сфері права інтелектуальної власності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Галупова Лариса Ігорівна. Одеса, 2021.20 с.
2. Ёдгоров Х. Альтернативные механизмы разрешения споров: обзор зарубежного опыта. Ташкент, 2017. 216 с.
3. Галупова Л. І. Онлайн-медіація як спосіб захисту прав інтелектуальної власності в цифровому середовищі. Рекодифікація цивільного законодавства і системи права України у контексті євроінтеграційних процесів: матер. Всеукр. науково-практичн. конфер. (Одеса, 8–9 листопада 2019 року). За заг. ред. д.ю.н., проф. Є. О. Харитоновна. Одеса : Фенікс, 2019. С. 236–239.
4. Steiner I. Getting to Yes – Online SquareTrade's Online Dispute Resolution Service. Ecommerce Bytes Update, Number 20. August 19, 2000. URL: <http://www.ecommercebytes.com/cab/abu/y200/m08/abu0020/s04>
5. Попов С. Преимущества урегулирования споров онлайн: международный опыт. Судебно-юридическая газета. 10.12.2019. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/156502-preimuschestva-uregulirovaniya-sporov-onlayn-mezhdunarodnyy-opyt>

Ключові слова: інформаційні технології, захист прав інтелектуальної власності, альтернативне вирішення спору, ODR, онлайн-медіація.

Key words: information technology, protection of intellectual property rights, alternative dispute resolution, ODR, online mediation.

ГАБУР ОКСАНА СЕРГІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри права інтелектуальної власності
та патентної юстиції*

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ І ВІЙНА

У зв'язку з введенням воєнного стану на території України та військові дії держави-агресора в Україні, законодавство України зазнало певних змін, що мають на меті забезпечити максимально можливий захист інтересів держави та її громадян. У першу чергу були внесені зміни до законів та підзаконних актів, які забезпечують основні для більшості громадян механізми реалізації своїх прав.

24 лютого 2022 року через військову агресію Російської Федерації проти України Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 64/2022 було ведено воєнний стан на території України [1].

Війна призводить до якісної зміни стану суспільства, тому що багато державних інститутів починають виконувати специфічні функції, зумовлені саме війною. Унаслідок цього життя суспільства, його економіку перебудовують для забезпечення перемоги над ворогом.